

UNIVERSUL LITERAR

ANUL LII Nr. 7

Miercuri 10 MARTIE 1943

Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23-25

DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU

scribit sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorități și instituții 1000 lei
de onoare 500
particulare 12 luni 360
6 luni 190

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI I Str. Brezoianu 23-25

TELEFON 3.30.10

Apară de 3 ori pe lună

PREȚUL 6 LEI

Energii necunoscute

Plugarul condeier Petre Petrica

de GABRIEL TEPELEA

ne ștrele), cu șezătoriile atât de bogate în povești și întâmplări.

O adevărată navelă din viața satului bănațean, cu personajii bine definite, cu un conflict reliefat isbuteste să dea Petre Petrica numai în „Ține, Doamne ștrele”.

Iată subiectul navelii:

Mitru Vucan din Văleni, om fără prea multă stare, are un vișpe de nevastă: Eva. Ce-l trăznește nevastă prin cap într-o bună zi, să-și înșolească fata care abia are 13-14 ani și s-o prindă în joc. Dar Eva e pretențioasă pentru fiică-sa. Nu vrea o haină oarecare ci haina cea mai frumoasă, să n-o rădă „bogătanele” pe Aniața.

Mitru se împotriveste. Un astfel de proiect l-ar costa toți banii luați pe-o vacă crescută cu chin și vai, ba poate, ar trebui să-și vândă și purcelul. Atâtea avea și el pe lângă casă. În cele din urmă gura Enei, mânia și plânsetele ei înving. Petrica să aibă pace în casă, omul consimte să dea banii luați pe vacă pentru ștrepe.

La proxima oră, Aniața se prinde în joc cu flăcăii, iar bietul Mitru stă pe gânduri, trist, știind că „halnele acele de cucoană” cumpărate dela șatra evreului nu sunt altceva decât vaca lui, Joiana lui, la care ținea ea la ochii din cap.

— Rău e când ai câte o femeie netrebnică, se gândea bietul om, în vreme ce hora își urmează cursul. Ea-ți risipește pe nimicuri mult-puținul agonist cu trudă și sudorii!

E o navelă specifică din viața satului bănațean, pe care Petre Petrica a dramatizat-o pe urmă sub titlul „Păcate”, dându-i un sfârșit moralizator. Autorul pune în scenă cu mult realism ambițiile Enei, de a-și prinde fata la horă, deși e la vârstă fragedă, — obiceiul generalizat în Banat prin căsătorie prematură, — psihologia speculativă a evreului care-și dă seama de naivitatea bieteii țărânci, și înșfășit lupta ce se petrece în sufletul bietului țărân, văzându-și amenințată pacea căminului și puțina lui agonisă.

„Ține, Doamne ștrele” este o lucrare de care va trebui să se țină seama în judecarea producției literare a Banatului de după unire.

Iată o scenă care e în măsură să ilustreze intuiția psihologică a personajilor pe care o are plugarul-condeier. După cearta cu Mitru, după ce reușește să-și convingă bărbatul, cu banii ce reprezintă costul vacii, Eva se duce la târg să cumpere mătasă pentru Aniața:

„În ziua următoare, dis de dimineată, prin mijlocul drumului mare dintre Văleni și târgulor Cocoveni, descultă, în cămașă și cu un coș în cap, plin cu pui de găină, Eva, nevastă lui Mitru Vucan din Văleni, pășește grăbită, plină de praț și sudori, printre șirele de trăsuri încărcate cu de toate pentru târg, păsându-și cu mâna dreaptă din când în când sânul să vază de-1 mai stau bănișorii de pe Jotana ori ba.

În târgul Cocoveni abia te mai poți mișca în vre-o parte. Lume multă mișună în toate părțile, întocmai ca într'un furnicar, iar zarva mare de voci omenești, de mugetul vitelor și uruiul trăsurilor, te asigură și-ți pare o frământare ca'n iad.

Ajunși în acest viermăt de norod, femeia își face cu greu drum printre mulțime, până la piața paserilor de casă, târguște pui și apoi pornește cercetătoare prin târg să vază la care șatră găsește mai din belșug, ceea ce dânsa dorește după pofta inimii.

Rătăcind astfel printre mulțime, se trezește în fața ștreii lui Leiba Goldstein dela Orăviețeni, una dintre cele mai mari și asortate șetre din întreg târgul. Jupânul văzându-o cum îi privește ca înmărmurită și cu ochii înholbați pânzeturile peștriște din rafturi, o întreabă lingșitor:

— Non! Nefasta ce porțești?

— Domnule, ai mătasă d'a crudă? răspunde întrebător femeia.

(Urmare în pag. 4-a)

TON ȘI POEZIE

Mai mult poate decât vocabularul, decât imaginile și atitudinea, ceea ce distinge pe un poet de alt poet este un ton personal, un sunet specific pe care îl dau versurile lui, un accent unic și inimitabil. Un mare poet se poate recunoaște chiar numai după un singur vers. Poetul adevărat își pune pecetea chiar pe versurile de umplură, pe ce-ate Francezii numesc chevilles. Cu cât personalitatea unui poet e mai puternică cu atât tonul lui e mai caracteristic și mai ușor de distins. Și iarăși, cu cât personalitatea poetului e mai slabă cu atât tonul specific este mai greu de distins, mai vag, mai ușor de confundat cu altele, și tocmai din pricina aceasta, pentru ca să fie perceptiv, are nevoie să răsune în intervale mai lungi, în mai multe versuri sau chiar în mai multe poeme. Dovada se poate face ușor citând pe rând și la întâmplare versuri din câțiva poeți:

Mergi tu luntre-a vieții mele pe-a visării lumii valuri. Versul acesta nu exprimă nicio idee poetică originală. Imaginea nu izbutește prin nouitate; vorbele nu surprind prin vreo arânduire meșteșugită. Totuși, accentul întregului vers, mișcarea lui, elanul lui, tonul, înșfășit, are un răsănit unic, pe care orice îndrăgostit de poezie îl va simți imediat. E un vers, cules printre altele multe versuri inedite de-ale lui Eminescu, publicate de G. Călinescu.

Deasemeni, cine nu va recunoaște în versul acesta cules din același loc:

Ascultând cu adâncime glasul gândurilor mele.

Diferența de timbru se vedește și mai bine când aceeași imagine sau același complex de imagini apare la doi poeți foarte deosebiți sufletește și între care nu poate fi vorba despre o înmăsurare. Iată pe întâiul poet:

Nu vedeți că în furtune vă blestemă oceane,
Pr'n a craterului gură războiului cer vulcanic,
Lava de evi grămădită o reped adânc în cer
Prin a evului nori negri de jăratec cruntă rugă
Către zeii...

Și iată pe al doilea:

Ochi de mări, cu gura vulcanilor, cu frunzi
De stânci, cu nări de peșteri, cu braț de munți, cu
Avântul
Cutremurul urlă îndurerat pământului
În rug de cer se nalță, pe culmi, ghețari, cărunți
Și alba lor dojană o știe numai vântul...

Coincidența e desăvârșită în ce privește imaginile. În amândouă fragmentele e aceeași atmosferă de blestem și de revoltă. Totuși, deosebirea de ton e evidentă. Fragmentele nu pot aparține decât la doi poeți deosebiți. Valoarea vorbelor este considerată în chip felurit de amândoi. Este o diferență de glas. Cuvintele sună alfel la unul și altfel la celălalt. Fragmentul întâi e luat tot din inedite ale lui Eminescu, publicate în 1936. Fragmentul al doilea e dintr-o poezie din 1920 a unui poet contemporan.

Cine nu va recunoaște în acest simplu stih Parc'am rămas eu singur pe pământ.
ecoul limpede și vast al duminicilor pustii, al tristeților provinciale și al aceluși sentiment al zădărniceii cosmice care formează nota specifică a poeziei lui Demostene Botez?

Iată un distih luat la întâmplare din opera altui poet de astăzi:

Arbori cu orenzi tăgăduitor aplicate
Fac scoarță în jurul unui lăuntric suspin...

Este aici un puternic ton caracteristic, menit să reveleze imediat poezia lui Lucian Blaga, poezie meditativă și mistică, cu imagini trecute îndelung prin gânduri și în care natura colaborează cu gravitate la cugetarea poetului:

Când pleci, să te însoțească plaja bună
Ca un inel stidind în dreapta ta...

Sunt două versuri din cele mai puțin vestite ale lui Tudor Arghezi. Cuddăjenia lor, felul în care sunt aruncate, ca într'un bobarnac verbal, trădează imediat tonalitatea Cuvintelor potrivite. Același ton răsună și în altele versuri ale aceluiași poet:

Astăzi soarele prin ceață
S'a născut din haos, mort.

Pecetea poetului e bine apăsată și autentică. În schimb însă, care vers singur din Viăhuță răsună ca un ecou fără pereche?
Oricât ne-am încorda atenția asupra a treizeci sau patruzeci de versuri, oricât ne-am strădui să gustăm La coană sau Din prag, tot n'am putea trece cu vederea sterpiciunea iremediabilă a acestei poezii. Niciun vers nu se desprinde ca o valoare unică și inimitabilă. Totuși, stilul există și a ci, bine înțeles dar el, chiar în versurile care au rămas, ca de exemplu,

Nu de moarte mă cutremur ci de veșnicia ei.

revelează doar o slabă personalitate poetică, cu pecetea ștearsă dela început.
Nu același lucru se poate spune despre Coșbuc, al cărui accent specific se desprinde din atâtea versuri, banalizate poate printr-o cont nuă repetare, dar cu pecetea neștearsă. Tonul face poezia. Cheia poeziei pure aici trebuie căutăată. Fiorul unui singur vers sau al câtorva versuri e destul pentru ca în amintirea noastră să răsăreă dintr'odată o întregă lume de idei poetice. Personalitatea poetului adevărat se oglindește în fiecare din versurile lui așa cum se răstrânge cerul într-o picătură de apă. În tremurul unei frunze freământă toată pădurea.

AL. PHILIPPIDE

PALLADY

Portret

D. N. N. A.

Singurătatea poezilor a ajuns astăzi aproape o legendă. Rareori se mai află câte unul, care — din turnul său deildes — poate să stea deasupra mulțimii, continuând și'n-trai, nu numai în vers, o nobilă și pură vocație a poetului.

Mai acum câtva timp, când niște laconice rânduri anunțau în ziare că poetul D. N. N. a încetat din viață, undeva într'un orășel, am avut ciudatul sentiment al unui salt din timp. Poetul D. N. N. trăia ca un duh și numai trecerea sa dincolo ne-amărturisit prezența sa printre noi, ca un mare și tainic semn. Căci sunt vieți care se sbat în șgomot, spre a trece apoi în nimic, așa cum sunt altele, care încheându-se din liniște, ard ca o torță prin vreme.

D. N. N. a fost un poet clasic. Dincolo de simplul șablon al acestui cuvânt, trebuie să descifrăm, mai presus de toate, înțelesul unei vocații și al unei opere care — așezându-se sub acest înalt simbol, a știut să fie clasic, înainte de a deveni. Căci dacă sunt unii poeți, a căror trecere prin timp așează numai pe opera lor o pecete gravă ca o orgă — atunci D. N. N. n'a făcut parte dintre aceștia, pentru că clasicismul său era nu o fiintă la care se ajunge, ci un sens al vieții, cristalizat și'n poezie. Și totuși, cei ce l-au cunoscut — coborât între oameni — istorisesc că D. N. N. a fost un personaj straniu, un faun ciudat, arborând un zâmbet etern, de copil, ca un stindard în fața furtunii.

Din tot ceea ce a scris și-a tălmăcit, cristalina muzică a formei împerechiată cu gândul, ne poate da imaginea cea mai izbită și a acestei fizionomii lirice. Clasicii Franței au fost poate mai aproape de inima sa și tocmai de aceea, când s'a hotărât să tălmăce-

să, s'a oprit asupra lor, în-nobilându-ne limba cu câteva mii de versuri, care valorează oricând mai mult decât ușoara muzică a cine știe cărei caterinci cu notorietate și „succes”. Spunem asta, pentru că — la dreptul vorbind — D. N. N. n'a fost, trăind, un poet cu notorietate și cu succes. A fost însă un meșter, un mare meșter, care neglițându-și gloria fragilă a clipei, și-a asigurat-o pe cealaltă, trainică, a vremii. Un premiu național care și-a așezat laurii asupra cărților sale, a venit într'un târziu, ca o recunoaștere pentru poet și ca o mustare pentru contemporani. Noi nu l-am cunoscut pe D. N. N. și nici nu l-am văzut măcar trecând printre casele Orașului, în care pare-se că oposea din ce în ce mai rar.

La Câmpulungul Muscelului, acolo unde copaci bătrâni străjuiesc un parc desuet, poetul și-a depănat acest unic și discret fir al vieții, alături de poezie și de siguranță. Căci dacă mai sunt printre noi oameni care au acest mare curaj, care nu întotdeauna echivalează și cu o împlinire, atunci D. N. N. nu desigur că a fost unul dintre primii.

El a știut că liniștea lui nu însemnă tăcere, și de aceea a clădit în izolare un castel de senior, pe-ale cărui trepte trebuie să pososim întotdeauna cu smerenie și în tăcere. Pentru că vine o clipă în care vocea nu mai înseamnă nimic.

Rămâne numai marele cântec pe care-l toarce fiecare dintre noi, pentru eternitate. D. N. N. a știut lucrul acesta și de aceea moartea lui e o altă moarte, în fața căreia cuvântul simplu și grav al ultimei clipe e poate cel mai de preț.

Ne-a părăsit un om. Un poet a rămas, și nici unul nu e el fără de celălalt. De aceea, armonia morții e alta, cum alta e și cea a muzicii veșniciei pe care poetul N. N. a cunoscut-o de mult...

ȘTEFAN BACIU

DOBRIAN

Peisaj (gravură în culori)

Cronica Dramatică

TEATRUL „SAVOY“: FESTIVALUL ECHIPELOR DE TEATRU ALE M. ST. MAJOR...

In ziua de 21 Februarie a. c. la ora 11 dim., la Teatrul Savoy, grație concursului binevoitor al d-lui C. Tănase...

De atrăgător. Specioul a avut două părți. In prima parte a fost „Corul Armatei“...

Au urmat: D-ra Any Băloțescu „Rugămintea pentru România“; sold. Dem. și Georgia, o corobașă comică...

Un capitol deosebit de distractiv al programului, l-au constituit scamlor și jonglerii...

D-l Subțil, Al. Ionescu Ghibreion, a spus, cu deosebită d-sale humor, câteva scene cauzate, a urmat apoi un balet tirolez...

A urmat Fânica Luca, omul care, așa cum a tădăuă Barbu Lăutarul in minunose pe mare e Liszt, a reușit să impresioneze numărăla vizitatori veniți din toate colțurile lumii...

Partea a doua a programului a început cu câteva cântecce bine alese și bine executate de „Sextetul vocal“ al Corului Armatei...

Acrobașii comici Fr. Mitea și Sold. Ion Pandele, au fost deosebit de amuzanți și de simpatici deosebita și sold. Stan Dumitru (Sambay) care a executat câteva parodii de dans...

De altfel, publicul l-a răsplătit cât se poate de călduros, cu aplauze.

Capitul Fr. Vasile Dimitriu și Sold. Nicolae Vasile in „Pat și Pașecan“ destul de reușit. S-a cântat după asta „A plecat la vânătoare Agathei“...

De altfel, publicul l-a răsplătit cât se poate de călduros, cu aplauze.

ne gândim la toată această activitate pe care o desfășoară...

De altfel, nici d. Soare Z. Soare, care a avut direcția de scenă, n-a știut să dea cât de puțină căldură și căutare celor patru acte...

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

central și unei piese, de interes de rezervă, căruia să fie legată acțiunea.

De altfel, nici d. Soare Z. Soare, care a avut direcția de scenă, n-a știut să dea cât de puțină căldură și căutare celor patru acte...

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

La Teatrul Mic, „Jobenul fermecat“.

Este vorba de o piesă destul de bună, simpatică, o piesă care are o idee teatrală amuzantă și un dialog condus cu destulă vioaciu.

Evident, sunt și situații trase de păr, coincidențe, nezoșiră neaportate, etc. dar nu-i mai puțin adevărat că piesa este — și poate tocmai deaceia — agreabilă. O piesă ușoară în orice caz!

De altfel, nici d. Soare Z. Soare, care a avut direcția de scenă, n-a știut să dea cât de puțină căldură și căutare celor patru acte...

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

ECOURI TEATRALE

CUMINȚENIE

Recunoaștem că ambiția cu care autorul lucrării dramatice: „Cătăria în întuneric“ alege să rămână ascuns sub numele de Nicolae Bucur, chiar când puzderia de gazete teatrale îi dă ghes cu stăruitoarele băneli să lase la iveală, este comuncența unui om care are o socoteală.

De altfel, nici d. Soare Z. Soare, care a avut direcția de scenă, n-a știut să dea cât de puțină căldură și căutare celor patru acte...

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

De aceea, la astfel de spectacole nu-i surprinzător — și nici înșcar nu se remarcă — că de exemplu d. X nu are talent, că d-l Y nu are direcție, că d-l Z are un temperament teatral sau că actuala îi lipsește joaca de scenă.

lată, însă, că o ferticită idee pornită de la cei — sau cei — cari au organizat spectacolele de Dumitrică dimineața, așa numite „Inainte de premieră“, a făcut

Intrudirea temeinică a publicului cu teatrul, pe care d-nii: N. Kirțescu la Timișoara, Ștefan Boțoiu la Craiova și D. Iov la Iași au reușit s-o facă, să prilejul sublinierii noastre cu toată sincera bucurie.

Informația pe care o avem că în curând, cunoscutul director de scenă german, d. Paul Mundorf va monta la Craiova piesa lui Schiller, „Mara Siuari“, justifică suficient dorința stabilirii unei egale atenții ce se cuvine și față de scenele oficiale din provincie.

Așa doar a știut lumea teatrelor cum arată Soare, oz fel e Sahighian și cum este Bumboești. Altfel, trecea pe lângă ei, și-ar fi crezut că sunt contabili sau șefi de pară în permisie.

Nu mai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

cu atât mai mult cu cât netăgăduitele lor înfăptuiri au fost obținute cu mijloace reduse și tocmai acolo unde publicul a stăruit până mai de curând într-o ciudată rezerve.

Intrudirea temeinică a publicului cu teatrul, pe care d-nii: N. Kirțescu la Timișoara, Ștefan Boțoiu la Craiova și D. Iov la Iași au reușit s-o facă, să prilejul sublinierii noastre cu toată sincera bucurie.

Informația pe care o avem că în curând, cunoscutul director de scenă german, d. Paul Mundorf va monta la Craiova piesa lui Schiller, „Mara Siuari“, justifică suficient dorința stabilirii unei egale atenții ce se cuvine și față de scenele oficiale din provincie.

Așa doar a știut lumea teatrelor cum arată Soare, oz fel e Sahighian și cum este Bumboești. Altfel, trecea pe lângă ei, și-ar fi crezut că sunt contabili sau șefi de pară în permisie.

Nu mai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

Numai că s'a mers până acolo încât regisorii au apărut — unori — în chip de conferențieri.

C. TĂNASE

MARIETTA SADOVA

ALEXANDRU DRĂGHICI

ELIZA PETRESCU

ȘTEFAN BACIU

ROMEO ALEXANDRESCU

A apărut: GREUL PĂMÂNTULUI preme de ION FRUNZETTI Colectia „Universul Literar“

„Muzica sferelor“ — sonete — de Ștefan Baciu apare zilele acestea în editura „Prometeu“

EXPOZIȚIA DE PICTURĂ DIN SALA PROMETEU In sala Prometeu, din str. Brezoianu 19, expun Ion Vlașiu, Elena Vasilina și Aurel Cojan. Colecție: Luchian, Petrușcu, Junger, Grob, Matuschek, etc. La 15 Martie, se deschide expoziția Grupului Grafic.

NOTE ROMĂNEȘTI

CU ACEST NUMĂR „VREMEA”

A implinit 15 ani de apariție luna în ziua de 28 Februarie, săptămânalul pe care, mai ales „noi provincialii”, îl așteptăm cu incoercență și orgoliu, justificat prin însuși faptul de a putea ceti revista de slovă și a tinde tinerească cel mai bine scrisă. Anunțul acesta aniversar sună asmeni celebrului „veni, vidi, vici”. Intr-o vîră, VREMEA a venit într-o epocă în care apele începură să se tulbure, a văzut pe cari urma să se îndrepteze destinația noastră spirituală și etică și a învins, adversitățile inerente desorientării epocii. În plus, toate acestea s'au petrecut cu o eleganță todeauna la unison cu finuta foarte elevată a condeilor colaboratori. Dacă nu ne e dat să facem bilanțul prodigioasei activități a revistei dirijate de Vladimir Donescu, două lucruri se cer totuși, relevante și recomandate în semn de deosebită omagiere pentru săptămânalul intrat în cel de al patrulea lustru al viguroasei sale apariții. E, mai întâi, prezența la pupitură a unui excelent dirijor spiritual care, nu ne îndolm, trebuie să fie dotat cu speciale și foarte valoroase calități dacă, timp de cincisprezece ani, s'apănind și direcționându-l, a putut scoate maximum din a ceea ce conține personală din partea unui grup scrisoiresc — și, în gândul al doliie și înțelegerea, de tot importantă, pe care VREMEA a manifestat și afirmat-o față de totuși, în cel cincisprezece ani al ei, l-a bătat la ușă ca talent sau problemă nouă. Când te gîndești că majoritatea revistelor noastre limbăresc cu mult prea timpurii și când ai în vedere că foarte multe dintre ele nu izbutesc să atingă nici măcar obiectivele justificare ale apariției, exemplul VREMEI îți impune.

Din partea noastră îl urăm o apariție cât mai îndelungată și la fel de spornică.

INTERVIEW-ul ACORDAT
de d. Camil Petrescu d-lui V. Nețea și răspunsul d-lui Dan Petrașincu cu dus la un „caz”. Precum era de așteptat, aprecierile aruncate cam din fuga condeiului în respectivul articol al d-lui Petrașincu au provocat corespunzătoare replici. Au răspuns, pînă acum, d-nii Geo Dumitrescu și Mihail Niculescu și sîntem informați că s'orîrnă și alte nedumeriri, precizări și marginalii. Chestiunea merită, într'adevăr, toată atenția, aici e necesar, și nu numai fiindcă este vorba de un Camil Petrescu, — d-sa nu are nevoie de apăratori, — ca din arena discuțiilor noastre să dispară înșurubările. Credem că țeserea la care ne referim se datorează unei prea puțin reflectate luări de atitudine. În afară de acestea nu ai nici un drept să dai verdicte cât timp te lai, — precum se pare și se afirmă, — după ceace crede, dar nu îndrăznește să pună pe hîrtie, o terță persoană interesată. Să așteptăm însă răspunsurile. Numai așa vom ajunge la răspunderi.

„CINCOLE DE

scandalurile literare...” se numește actualul și interesantul, — prin răscolite încluz, — toiltole semnal de subtilă Doina Petescu în ziarul „Viața” din 5 Martie 1943. Reținem această așezătoare: „Un poet poate spune Eu și Europa, poate spune Eu și statua mea, dar nu poate spune Eu și vesnicia mea decât în mod hotărît și definitiv sau ironic”. Și totuși, încearcă dintr-o vîră, dela pro-ozor la geniu, ne înserăm în vesnicie: e sîntem eterai în măsura în care sîntem vii și creșteri de față vie. „Europa”, și „statua”, depășesc, în timp, grana pește prea și cu o uil „eu”. Ede însă mult mai mult orgoliu în „Eu și Europa” și în „Eu și statua mea” decât în „Eu și vesnicia MEA (!)” — filtrată „Europa” și „statua” sînt patente pretenții, pe când „vesnicia mea” o realitate.

NT SE ADUCE LA CUNOSTINȚA

că un supliment literar din nordul țării ar manifesta, dela un timp, o de tot nedreaptă nervozitate față de notele noastre din această rubrică. Nu am putut constata în ce anume rezidă această nervozitate. Din simplul motiv că acel supliment nu ni se mai trimite de mai bine de trei luni. Dacă adevărat ceace ni s'a comunicat, mărturisim că nu putem da nici un fel de satisfacție oamenilor ce scriu împotriva cu va dacă lau, în prealabil, toate măsurile pentru ca scrisu, lor să nu cadă în mîna celui vizat.

DAR PENTRU DESTINUL

unei concepții noi, nimic mai orimejdios decît faza iesirii din anonimului în care a trebuit s'o făurească încep răsălmăcitură. Acestea vin din două direcții. În primul rînd sînt depășiți — bărdini sau umeri.

Aceștia, înclștîndu-se în vechile formule, vor căuta să împutneze atitudinea purcesă din cu totul alte imperative decît cele în care au fost crescuți. De altă parte, vor intra în arenă unii noi venitși mînași de iluzia că universul începe dela ultima indicație a minutarului. De cînd lumea, se perindează mereu sub alte forme atitudinii de acestea...” Am transcris aceste prea adăpărute cuvinte ale d-lui profesor D. Caracoste, din „Prefața la Critice Literare” (vol. I, de sub tipar) publicată, sub titlul de Creativitate și creație în numărul pe Martie al Revistei Fundațiilor Regale. De „Creativitate și creație” ne vom mai ocupa.

IN NUMARUL EI

pe Martie cri. REVISTA FUNDAȚIILOR REGALE vine, în afară de contribuțiile d-lui profesor D. Caracoste, — Prefața de mai sus și „O frescă tolorcă (III)” — cu următoarele colaborări: Alfred Schiaffino (Latinitatea și talentitatea în Europa sud-estică), Traian Chelariu (Necunoscutele mi sunteți și pururi...), C. Sandulescu (Nietzsche păgînului), Donar Munteanu (Biserica neamului), Santiago Montero Diaz (Despre Traian — trad. din span olă de Al. Popescu-Telega), Ladmiș Andreescu (Șoarecele), Ion Moles (Descăntec de urăle), Wolf von Aichelburg (Despre nula vrea germană contemporană), Alexandru Ciorănescu (Războiurile Cidului), George Asotinteanu (Stăpînul Bărganului), Ion Coinea (Scurtă Mărturisire a Românei), Constantin Stelian (Versuri); Ariadna Camaritano (Motivul „Întoarcerea soției instrînat” în poezia neogreacă și română); Octav Șuluțiu (Pe marșii de cărpi); Lucian Voiculescu (Un mare artist: George Coșbuc), Costin I. Murgescu (Ce vrea să fie „Tineretul Franței”) — și Vladimir Dogaru (Plecarea cea mare). Notele sînt semnate de I. Șg., V. Mihoedea, Sebastian Popovici, Marcelia Coandă, Nicolae Predescu, P. N., Dr. State Brăgănescu și Camil Jiga. Vom reveni.

DIN MIRCEA DEMETRIAD

(1861—1914) care scrisese și publicase peste o mie cincisute de poezii „pe care le-am găsit, citit și năpărat noi, și pe care el le-a risipit cu o generozitate todeauna de precursor, în toate revistele de avangardă a vremii”, d. N. Davidescu alege patruzeci și trei. Ce trecătoare sînt petalele tale nemuritoare grădina a versului!

Am relevat în numărul trecut, legăturile dintre plastică și dans. Pătrunși de cele ce spuneam, continuăm, cu ocazia recitalului recent al Floriei Capsali, să atragem atenția asupra fotosecelor ce le-ar putea trage pictori și pictorițele lăsându-se inspirați de minunatele arădresuri schitate de cei doi dansatori FLORIA CAPSALI și partenerul său grațiosul și sveltul MITIȚA MUMITRESCU. Cooritul costumelor pe fundalul perdelelor sobre își denuta voietele mai luminoase decît pensula înmuată în pasta uleiului, închipindun figuri și atitudini de cel mai pur efect plastic.

Infățșarea acestui dansator de înaltă clasă care este MITIȚA MUMITRESCU, proporțional admirabil pentru dans, cu acel cap mic în vîrtul trupului unduioș, bine legat, fără pic de grăsimă, este unul din trupurile cele mai adăceate dansului, din câte am văzut. Nu bănuiești posibilitățile acestui trup, al întregu lui zice în viața obișnuită, dansul însă, îl dăluștește în fiecare pas, dînd gesturilor celor mai neînsemnate un stil și o linie perfect adecvate scenei. Silueta dansului spaniol de Grenados în negru și argint, a fost absolut „fermecătoare”; amintind pe celebrul VINCENTE ESCUDERO, MITIȚA MUMITRESCU cu mijloace extraordinare de puține — exact ca și în pictură — a reușit să ne dea o senzație vizuală de neuitat. Cîteva mîini ridicate n sus cîteva bătăi din tocuri, unite cu mici pași repezi în zgomotul sec al castanetelor, închipuite din degete, au fost destul să ne redea cloocitorul foc al Spaniei. Al aceluși foc, al aceluși patimă întotdeauna stăpînită, întotdeauna ținută sub obroc. Așa cum — o putem spune — ti este dat și picturii să o infățșuiește.

Floria Capsali este într'adevăr, o admirabilă animatoare, fiacără șerpuind cu o vioicenie neîntrecută, în fiecare dans creat de ea chiar atunci cînd, ca în „vazul etrusc”, închipușe static mai de grabă, decît dinamici cul. Are o mimică, o expresivitate a fiecărui gest, reflectîndu-l onduloasă a brațelor, a picioarelor iuți, cu o putere nebanuită. O simți prinsă în mrejele jocului, în euforia dansului cu o betție — mi-ăș îngădui să spun — întreagă. Este subiectă de ritm, schițănd cu membrele sale pe ec-arnul fondului ca pe o pânză de pictură neamărate intrtărieri de linii și forme plastice.

Am admirat, bucurîndu-ne, frumoasele costume ce întovărășeau dansurile și am re-mîlț și o vie satisfacție vîzînd că ncepe și se adimă și la noi, contribuția artiștilor plastici — ca în stră-nătate — ia alcătuiră oestumelor și, supremă onoare!... În te tipărește și nume-le pe program, permițîndu-ne să notăm acei al lui NUNI DONA și a lui TRIKIE

NOTE ROMĂNEȘTI

CINE MAI CREDE

în cele scrise? Cine mai renăște prinvo cartea sfîntă? Poate, în cazuri rare, un om foarte tînăr sau poate bătrîn; cei mai mulți se tem de spiritul liberator, numai de cîrți vrăjtorescî ne este, tatorora, dar pe ascuns, mai ales în vremuri în cari câmpul întunecat din mijlocul sufletului nostru ne amenință mai cu putera ca oricînd. (Pag. 136).

VINOVAȚE,

tu mare și întunecată tovarășă a omului, cunoscută mie din copilarie, nici de asidată nu te votuș renega. Cine vrea să te ocolescă pe lina jînă pe care se covoiesc două legi, pe aceia îi ajungi, totuși, într'o zi și, de cele mas multe ori, în chip înspumător. Placută sînt anii întușiți în cari nu se pare că ne-ai uitat; dar a tu sumare noia și la noua demnitate ajungem, noi cei legați de pământ, numai prin nesigură grîu pe care în tăpă covorș în piept. (pag. 72).

ACEST IMPULS

de a fi tu totul și unic, de a raporta toate la tine însuși, acest tulbură șeră prin care viciul bunăvoință unui om tolorc nevne jara vadore de mînaș ce trece cu o împărșim cu o tregă persoană, această cășmînie împotriva tuturor sperelor ce nu se lasă modelate de noi, ce-ți dovedeșc ele? Desigur numai propria la greutate, ramănerea, gree ca de piomb, în urma pușilorului cor al jințelor. (pag. 133).

ASCULTAȚI LAUNTRU

propriul voastre inimi și auziți tăzînuș, cu sunete, clare și întunecate dului sumi pe eterul aliat al morții pe care-l preamăreșc cantecele voastre. Mai degrabă ori mai tîrziu însă vi se deslușește un gîis propriu; cî-ne-l aude, va așia ce vrea pă-mîntul dela el. Din cînd în cînd unuși, îns rar, va li vultur și se va gîspinde pentru todeauna de coborîtole înșăderi ale brăzdel; un astfel de om nu are nevoie de niclo indrumări. Celaiți însă trebuie să albe o poruncă înșăderi și confidențială dela stră-

VALENTIN JELERU

CONSTELAȚII

INEL DE LOGODNA

Inel de logodnă, ramură cu dor
Prinsă în clorinchi dragostei cuminte,
Viersul încântării, tors ca un fuior
Cine și-l alege din litanii sfînte?...

Stea rotundă, mică, pe altar de degot;
Literă de soare în pravila vieții,
Linieștea-ți din zămbet, somnul dimineții
Ca s'o fur în prasic pentruce să preget?...

Flacără de pară, semn dospit în leaș
Și crescut în vinul vechiului totem,
Vraja de mister cine și-a legat
Ca s'o toarne'n ghinde cu blestem?...

Chilim de petreceri, za pentru destin
Înfrățit cu mersul ciuteilor pe creste,
Betelia de-aur peste visul lin
Cine va s'o rupă, far' să prîzi de veste?...

Inel de logodnă, creangă de narcis
Punte peste ape ca o vorbă sfîntă
Sărbătorena nunții în adînc abis,
Ramură cu dor, cine o vrea frîntă?...

DIN FAETON DE SEPALE

Logodna fi-va botetul ape'lor nefîncepută,
Pîndarii lîngă stele ascunși în blăni mîțoșe
Cu fluere'n chimiruri, ghirlianzi în cușni cusute
Primi-vo logodnașii în săli de cer, pompoase.

Cătinii înfipte'n prapuri ștufoase, recei seri
Mireasmă ca un mirt adie pe poteci.
Privighetori gingașe cu flaute în meri
În haturii rapoșe împart pe unde treci.

În mîrul reavenii lumini
Scurt, botul umed îi moale căprioare
Și'n sânge jocul florilor de crini
Le strigă fuga spre apus de soare.

E gorie'n livada cu stele rășgăite.
Odorul scump: inelul de logodnă...
Tipsia ce pe-o frunză mierlute spovedite
O duc în ciocul mic cât o peniță rotundă.

Logodnicu'n firețuri, logodnica în fote
Din faeton de separe și amirosuri crude
Scoabă ca o briză, împovărați cu dote
Spre mînăștirea tainei, cu zămbetele nude.

RUGA CALUGARULUI

Doamne, din azima iubitii, cu mîna Ta cea dreaptă,
Din mustul împăcării, cuies din flori de cer
Sloboadă o fărâmă spre gurile ce-ășteaptă
Să soarbă harul Tău, puternice vier.

Neflînța finței Tale adun-o din icoane;
Din cartea pusă'n față-mi, citește slovă veche,
Inelul ist sfînște-l cu duhul din isoane
Și logodește, Doamne, pe robii Tăi pereche.

DESTIN

Doamne, am pășorit hулubli și privighetori primăvara
Și-am descântat în strigate dragostea peste măgurile
[serii;
Pentru logodna viselor cu luminătorii.

Pe filele cărților am desenat semne, uenice flămînd;
Am adulmecat livezile cerului ca puiul de căprioară
Și-am vîndut smaragde, mărghidan umbînd
Prin case cu lumină și pe drumuri de ceară.

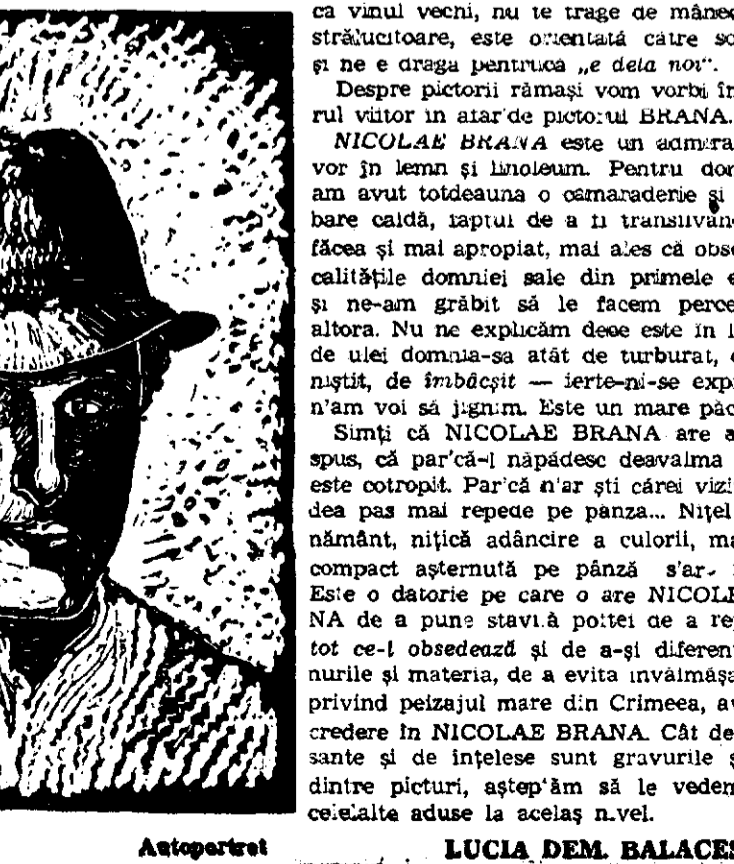
Astăzi, peste umedul piept batistele toamnel
Flutură ca o pelerină de școală normală...
Iar mîine, cuminte, în mîinii reci ale doamnei
Voiu da manuscrisul cu fila cea pală...

CONST. ENE
Achtirskaia-Caucaz, Octombrie 1942.

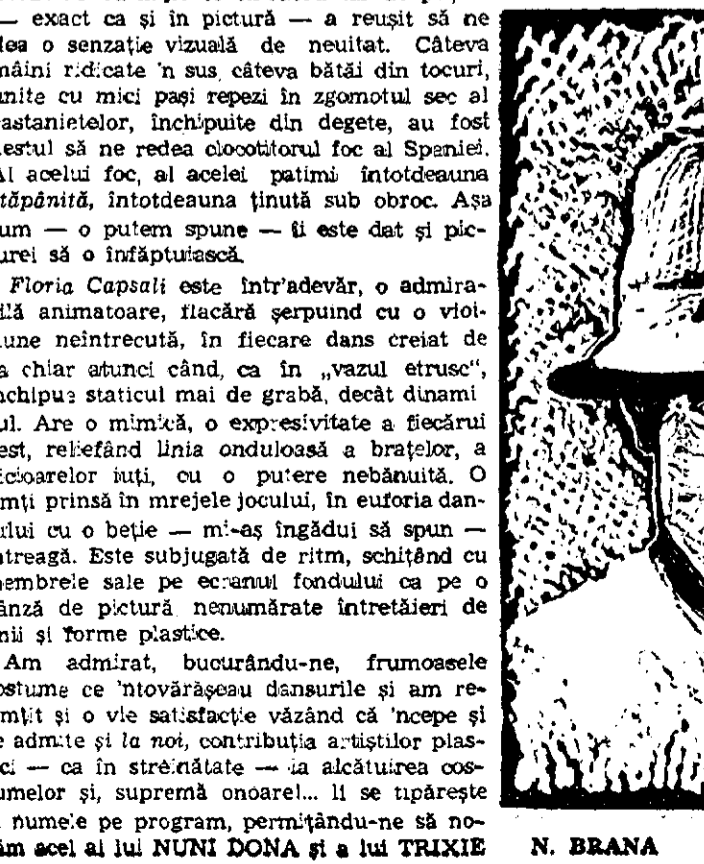
NOTE ITALIENE

ROMANA
„revista lunară a Institutelor de Cultură Italiană din Străina-tate”, dedicată în întregime României, numărul său din August—Septembrie al anului trecut (anno VI—No. 8—9); după o scurtă intruducere semnală de d. Profesor Alexandru Marcu, cunoscutul romanist Carlo Tagliavini semnează articolul intitulat „La cultura italiana în Romania”, iar Umberto Cianciolu cronica-urilor români cu privire la Roma și la Italia (Testimonianze di cronisti romeni intorno a Roma e all'Italia).
Numele domnului Cianciolu e cunoscut intelectualilor români și prin faptul că Domnia-Sa a funcționat cîtva timp pe lîngă categoria de Limba și Literatura Italiană dela Facultatea de Litere și Filosofie din București, dar mai ales pentru transpunerea în dulcea Italiei limbă, o poeziiilor lui Eminescu.
Ne oprim asupra studiului Domniei-Sale, scris cu multă dragoste și cu pricepere; a tratat o problemă care l-a interesat — Bibliografia citată arată că autorul pornește de la izvoare și consultă numai specialiștii de mîna întîi — și pe care a putut-o aprofunda grație cunoașterii la profunzime a limbii noastre. Nu e lucru ușor pentru un străin să citească pe Ureche, Neculce sau Miron Costin în original! Domnul

Umberto Cianciolu a făcut-o, și pe această lectură se bazează toate observațiile studiului citat. Dacă noi, românii, cunoaștem rădăna cu care croniciarii Moldovei călău sa dovedeșc în mod înșctiv și cu reduse mijloace științifice descendența noastră latină, — „că noi dela Crăm ne tragem”, spunea mîndru Miron Costin — iar mai tîrziu, lupta cușă cu filologii și istoricii străini de către Școala Latinistă, o știm aproape numai pentru noi; și studiuul d-lui Cianciolu e cu atât mai prețios.
Domnia-Sa a ajuns personal la concluzii, studînd rînd cu rînd bîtrînele noastre letopisește, și nu luîndu-le gata formulate de alții.
Un alt capitol din acelaș număr, intitulat „Impressiioni romeni sull'Italia”, cuprinde amintiri și impresii asupra Italiei epiciute din operele celor mai mulți dintre scriitorii noștri: începînd dela Dinicu Golescu și Iancu Văcărescu pînă la Octavian Goga.
Domnul Ciucureanu face o înțetăntă dare de seamă a învî-jămîntului nostru primar și secundar.
Reproduceri după Mînaștirea Horez, Castelul dela Mogosoaia, Mînaștirea Dealului și Mînaștirea Golia, completează numărul din Romana închinat cu atîta înțelegere țării noastre.
CONSTANȚA TUDOR

LUCIA DEM. BALACESCU

N. BRANA

Viata literara fineza

Viata literara a Finlandei, pentru ras-timpul ultimilor doi ani, nu aduce elem-ente de mare rasunt menite a reliefa efortul spiritual al tarii intru castigarea unui loc de frunte in concurnul nordic. F. drept ca miscarea literara si artistica a fost oarecum stanjenita in mersul ei ascendent, de altfel si asa destul de lent, de cele doua razboaie pe care a fost o-bligata sa le traseasca, la intervale foarte scurte. Totusi, nu se poate afirma ca Fin-landezii sunt pe drumul luptei spirituale si al unei florentese literato-artistice. O suma de fapte potrivn-ec acestor indelet-niciri stau in calea unei viitoare prepon-derente de ordin spiritual. Analiza lor ca si prezentarea acestora este extrem de in-teresanta, nu numai pentru a satisfice o simpla curiozitate stiintifica, sau de in-formare in plus, ci pentru ca ele privesc aproape direct viata romaneasca si vi-toarea desfasurare a climatului spiritual european. Sarcina aceasta o vom duce la indeplinire intr'un alt articol, in momen-tul de fata multumindu-ne a infatisa o-ginda literara si artistica a tarii, in ul-timii doi ani.

Inceputul il facem cu literatura drama-tica si implicit teatrul.

Asupra teatrului finez nu sunt prea multe de spus, atat calitativ cat si can-titativ, aceasta atat pentru literatura cat si pentru teatrul ca functiune sociala.

Teatrul finez, sub ambele raporturi, e tanar, ba chiar se poate spune ca e foarte tanar, avand la origini opera elanului suedez, ca de altfel tot ce s'a fundat in Finlanda; lipsit de un repertoriu autohton, situatie care se continua si astazi, cu foarte mici semne de remediere a mala-diei. E drept ca entuziasti ca Alexis Kivi, Sillanpaa, Topelius si atati altii, doritori de a da viata acestui fiu finez al Thaliei, s'au aserunt pe scris si au dat la lumina un inceput de repertoriu finez, insa astazi, dupa trei decenii dela aparitia acestor piese, aproape toate sunt uitate in colbul istoriei literare, cu exceptia a doua, trei, cari sunt inscrite in repertoriul permanent si jucate in anumite ocazii solemne, mai mult pentru amintirea celui care le-a dat si a ilustra variata lui activitate. Așa fiind, teatrul finez, si ca el inca atatea alte teatre, traeste din traduceri si reprezenta-rea acestora, impartit a un adevarat eveni-ment literar aparitia unei piese demna de a fi jucata sau citita. Un caz asemănător s'a intamplat in cursul anului 1940, când la un concurs instituit de o editura din cele mai mari, s'au prezentat mai multe opere ale genului dramatic, reusindu-se a se degerna premiul I-ii d-nei Maria Jotuni, reputata scriitoare, cunoscuta in li-teratura pentru nuvelele si romanele ei consacrate analizei sufletului feminin, dar mai ales conflictelor de ordin sexual si psiko-fiziologic. Deși și-a sărbătorit în acest an, a șasezecea aniversare, totuși Maria Jotuni continuă să activeze cu săr-guinită pe ogorul literar.

Piesa Mariei Jotuni, cea mai bună din ultimii douăzeci de ani — aceasta după a-firmația unanimă a criticilor și istoricilor literari — este o tragedie în cinci acte, a cărei acțiune se petrece în evul medie suedez, într'un castel din orașul Abo, pe litoralul Baltice. Miezul piesei îl constituie conflictul care s'a iscat între ca-valerul egoist, soț și tată, și între fami-lia lui. Se remarcă și în literatura fineză, ca și în alte literaturi, preferința pentru decourul și subiectele istorice, arareori in-tâmplându-se autorul care se încumută să atace drama socială. Când o face, el ape-lează la ceea ce-i mai aproape de sufletul și înțelegerea lui, la viața sațului. O în-cercare în acest sens a dat Arvi Pokjan-pää, în comedia sa: „Keisarın Käräjät”, care i-a adus premiul al II-lea în con-cursul pomenit. Comedia lui Arvi, una din

cele mai reușite ale teatrului finez, și-a ales eroii și cadrul la țară, printr'ăriani, încercând să aducă și o notă de parfum istoric. „Keisarın Käräjät” s'a jucat în cursul anului 1941, fiind una din bucișile de rezistență ale teatrului din Helsinki.

Alături de acești doi autori, mai poate fi pomenit Lauri Haarla, un dramaturg emerit, care a debutat în 1923 cu piesa în gen romantic, „Lemmin poika”, și care a dat în 1940, drama „Kunian mies”, un episod dramatizat din viața lui Eugen Schumann, cel care a ucis pe generalul Bobrikov, guvernatorul Finlandei. Drama lui Haarla e scrisă într'un stil colorat, cu un vocabular stilizat și într'o factură ro-mantico-expressionistă.

Vorbele curg, imbatate prin parfumul și frumusețea lor, însă piesa e lipsită de di-namism, de acțiune.

Lauri Haarla nu pare să fie strein de expressionismul german. Acesta a făcut multe victime în Nordul Europei și mai ales în Finlanda, unde literatura germană a cunoscut o epocă de aur a influenței ei.

Lirica fineză nu s'a bucurat nici ea de o mai rodnică fecundare. Manifestările li-rice au fost submedicece ca valoare și să-race cantitativ, aceasta chiar pentru lirica răsboiului. În penuria de manifestare a poeziei, Y. Yylehä, cu al său volum: „Kü-rastuli”, (Purgatoriul), constituie o notă aparte, îmbucurătoare, fiind socotit cel mai bun liric al răsboiului din 1939/40. Alături de el pot figura la loc de cinste Elna Vaara, născută ca și precedentul, în 1903, cu volumul său „Lõitsu” (Vrăja) și Paavo Hynynen, un tânăr de numai 23 de ani, originar din Laponia și mort în acest răsboi, care așjidera lui Vaara, a cântat în versuri poate cam colturoase, dar sim-țite, profund umane, dinamice și pline de sevă, pământul și pe fiii Finlandei care luptă din nou împotriva unui vechi inam-ic. Ambele volume au apărut în ajunul Crăciunului 1942.

Aliți lirici ai răsboiului actual sunt: Arvi Kivima (1904) și Unto Kuplainen, un tânăr de 30 de ani, doctor în medicină, ambii reușind să se menține la un nivel estetic ridicat atât ca formă de expresie, cât și ca fond. Desigur, ar fi de amintit printre liricii tineri contemporani, Kalle Väänänen, un maestru al liricii, cu nuanțe de satiră și ironie. Asupra lui nu se pot încă formula judecăți definitive.

Dacă teatrul și lirica nu au dat tot ce se aștepta, în schimb proza, recte roma-nul, a fost mai fericită. Cel mai bun roman al anului 1942 pare a fi acel al lui Martti Merenmaa: „Markkinat Kissapöissa” (Tărg la Kissapöissa) apărut în ajunul Crăciunului.

Martti Merenmaa este un scriitor în vârstă de 40 ani și care se pare că ar avea unele influențe dela Dostoievski; istoricii literari încă nu s'pot spune cuvântul în această problemă delicată. În tot cazul, datorită manierei lui stilistice și preferin-ței pentru anumite stări sociale și psi-hologice, a primit cognomenul de Hammsun al Finlandei. În nota lui Knut Hammsun este cel mai bun roman al său: „Kuopio Savolar” și „Jakob pomii heveta” apărut în cursul anului 1941. Fiind în discuție numele lui Knut Hammsun, e momental să se sublinieze faptul că scriitorul norve-gian a exersitat o foarte puternică și sim-țită influență asupra prozatorilor finezi.

Nu-i deplasat să se vorbească de o modă Hammsun, așa cum pentru alte țări a fost o modă Zola sau Proust.

Influința lui Hammsun nu i-a scăpat aproape nimeni în Finlanda: unii au pri-mit-o direct, alții prin filiera scriitorilor autohtoni, victime ale contagiunii cu Hammsun. Dintre marii scriitori finezi contaminati de Hammsun se poate cita: F. E. Sillanpää, un mare romancier, poate

cel mai mare al Finlandei, scriitor din ve-chea școală — are peste 60 de ani — dar care se bucură de o largă popularitate și Maria Jotuni, prozatoare reputată și dra-maturgă remarcabilă. În operele acestora, mai ales în cele anterioare primului ră-zboi mondial, se pot urmări rădăcinile con-

ALBERT EDELFFELT Orașul Borgå văzut de pe înălțimea Borgbacken

tactului cu Hammsun. Dela aceștia, influen-ța norvegianului a trecut la imitatorii autohtoni ai lui Sillanpää și Maria Jotuni. Romanul lui Merenmaa, „Markkinat Kissapöissa”, e, ca majoritatea roman-eilor finezi, un roman al vieții țărănești și al începutului de trecere al țăraniului spre oraș. În cea mai mare parte, romancierii finezi încă stau cu mîntea și trupul în viața sațului, pe care-l înțeleg mai bine și

pe care-l pot reda mai viguros și mai sim-țit. În Finlanda e o situație, din acest punct de vedere, așa cum era la noi acum trei, patru decenii când literatura își tra-gea toate temele de inspirație din sat. Deși Finlanda are o viață industrială în plină ascensiune, aș putea spune chiar în curs de comercializare sistematică, totuși, dar-toria faptul că elementul strein este acela care își spune cuvântul hotărit în acest proces social, scriitorii finezi apelea-ză, pentru subiectele lor, tot la lumea de care se simt legați și pe care o pot înțe-lege în tot complexul ei.

Marele proces de industrializare și im-plicit acel de răsturnare socială încă n'a pătruns în sufletul scriitorilor. E drept, și acest lucru e plin de interes, industrializa-rea țării și începutul furibund de afa-cerism în stil american, n'a dat încă loc unui fenomen social atât de puternic prin zguduiriile pe care le-a produs, cum s'a petrecut la noi după 1920, în urma avan-tului lui din industria petroliferă.

Țara fiind sănacă în sol, nu s'a putut vorbi de o răsturnare a claselor sociale și un început de parvenitism socialo-politic. Țăranul a căpătat pământ, dar un pă-mânt care nu-l ajută să aspire la func-țiuni ce îi erau până atunci interzise. Stă-reea socială i s'a îmbunătățit, fără să poată deveni un aristocrat, un cercutor al orășu-lui. Realitatea e că 60% din industrie și marile întreprinderi sunt în mîni suede-ze; acei Suedezi născuți și crescuți în Finlanda, dar cari se simt Suedezi în to-ate actele lor.

Așa fiind, se poate înțelege de ce proza fineză e încă în stadiul inspirației rurale. Un alt roman care a dat loc la variate discuții și polemici aprinse este: „Ru-umiin viisiväis”, apărut tot în ajunul Cră-cinului 1942 și datorită unei scriitoare, Iris Uweto. Subiectul romanului e foarte interesant și vădește că Iris Uweto posedă calități deosebite. „Ruumiin viisiväis” e povestea unei femei care se mărită a-

proape silită, cu um om pe care nu-l i-bea și pe care simțea că nu-l va pu-tu iubi. Căsnicia lor a durat un timp, după care soțul a închis ochii. Dar abea după ce a rămas singură, eroina simte că n'începe să se nască și să crească iubire pentru defunct. Iubirea care îmbocbește și înflorește o torturează îngrozitor. I-retrăește cu o intensitate supra-naturală trecutul și luptă din toate puterile să po-tă stăpâni noua iubire.

Iris Uweto se dovedește a fi o foan-țină psihologă, vădind o deosebită incli-națiune pentru analiză, spirit de observa-ție și aducere pe pr.m plan a stărilor c'au stău ascunse în străfundurile sufletului. Scriitoarea recurge adesea cu plăcere, la forma dialogată, arătând că posedă limba și arta scrisului.

Tot Crăciunul anului 1942 a dăruit oc-titorilor cartea lui Unto Kaari, „Isänmaan perijät”. Unto Kaari este un scriitor de vreo 40 de ani, originar din Nord-Estul Finlandei, coborât din țărani și care s-cum luptă pe front.

„Isänmaan perijät” este un roman auto-biografic și'n același timp i se poate de-cerna titlul de mică epopee a poporului finez.

În paginile acestui roman. Unto Kaari povestește despre bunicii săi, țărani și stărici, care visa și voia să-i vadă fiul r-omânănd mai departe la țară, ducând spre prosperitate sfoara de pământ a familiei. Însă ca'n totdeauna, soarta a voit ca fiul lui să ajungă învățător, desprinzându-se de glia strămoșească. Kaari urmărește în paginile cari urmează evoluția tatălui lui și a sa, întreg procesul sufletesc al acestuia început de orășenizare. Cartea merge până la războiul din iarnă (1939/40) înglobând și stările tulburi din anii 1919/20.

Romanul lui Unto Kaari e socotit ca ro-manul unei generații, întrucât îmbrățișe-ză o epocă de treizeci de ani.

HORIA OPRÎȘAN

DAN PETRAȘINCU: „CORĂ ȘI DRĂGOSTEA” (ROMAN)

Ultima carte a d-lui Dan Petrașincu, romanul Cora și dragostea (Editura Contemporană, 1943) ne readuce în infernul pasiunilor, care-i dădura caracteristică și prozel d-sale epice. Regăsim acoace expasere, torturată a simțurilor și a simțirilor, până la limita în care psihologile zise convenționale, „normale” se învecinează și se confundă chiar, cu patologia.

Dar spre deosebire de romanele anterioare (Monstrul, Sângele), în care excepțional fiziologic sau sufletesc era căutat și folosit ca are, pentru valorarea lui de „cas”, de astă dată, conflictul hrănit numai din substanța drăgoșei lui Mihail pentru Cora, aproape în lipsa oricărui element de anecdotică sau epică exterioră, poate fi inserat sub categoria omenească generală, obținând dela editor acea a-desiune totală acordată numai scriitorilor cari ne sollicită involuntar și anticipat v. una din virtualitățile posibile, din șansele de a fi noi înainte, în termenii sufletiești ai eroilor din carte.

Romanul „Cora și dragostea” ar putea fi rezumat anecdotic, prin ceea ce sugerează un vers faimos al lui Oscar Wilde, din „Balada temnii din Reading”, sub a cărui invocare începe și romanul: „Și fiecare din noi are o parte de drăgoș”. Nici nu se întâmplă altceva în carte, în afara drăgoșei care-și ucide ob-iectul, necondiționat decât de logica propriu ei desăvârșiri și de propria-i febră mistuitoare. O astfel de iubire n'am ezita să o numim monstruoasă, și aberantă, dar cine n'ar fi în stare de o monstruoasă asemănătoare?

Prin simplificarea anecdoticului, ultima carte a d-lui Dan Petrașincu atinge un echilibru form-al și o puritate lineară care lipseau celorlalte romane ale d-sale. Aceste calități, adăugite unor însuși recunoscute auto-romani, de analiză pătrunzător al psihologilor torturate și com-plexe, făgăduiesc că-l'n un succes din cele mai temeinice.

IN EDITURA „UNIVERSUL”

au apărut de curând câteva opere literare destinate să satisfacă nevoia de lectură a unui public ex-celent de varste și cu gusturi va-riate, dela copilul care a început să se deprindă a citi și pentru propriu-plăcere, până la in-lectualul rafinat, cu o îndelungă-gată experiență carturarască. Iată titlurile câtorva din aceste volume:

G. OPRĒSCU: „MANUAL DE ISTORIA ARTEL”

Profesor la Universitatea din București și cronicar plastic apreciat, G. Opreșcu este și autorul unor importante lucrări de istoriografie artistică, dintre care amintim pe celea mai im-portante: Pictura românească în secolul al XIX-lea, primul volum din Grafica românească în secolul al XIX-lea (ambele apărute în „Biblioteca artistică” a „Fundajiei Regale pentru literatură și artă”) și excelentul studiu Grigorescu desinator (a-părut în „Publicațiunile fondu-lui Elena Simu” ale Academiei Române).

MANUAL DE ISTORIA ARTEL

Manual de istoria artei se a-

CĂRȚI NOU

DANIEL DEFOE: „VIATA ȘI NEMAIPOMENITELE AVEN-TURI ALE LUI ROBINSON CRUSOE”

(Traducere integrală din engle-zește de Petru Comarnescu.)

O carte ca Robinson Crusoe se dispensează, desigur, de orice recom-andare. Cine nu păstrează un loc de predilecție, în amănute, a-cestei minunate istorisiri, pe care o citești și o recitești cu încân-tare, la orice vârstă? La noi, cartea a rucuit în atâtea adap-tări, cu mult reauze jafă de textul original, deservită să fie pusă mi-ales în mîniile copiilor. O ediție integrală a lui Robinson, în ro-mânește, era de multă vreme ne-casă.

Editura „Universul” îi revine meritul de-a o fi tipărit, jăcând astfel accesibila publicului cititor românesc de toate varstele și de toate categoriile sociale, povestea cuprinzând „Viața și nemi-pomenitele aventuri ale lui Robin-son Crusoe”, care a stat singur, timp de douăzeci și opt de ani, într-o uscățea din Paragiunile Atlanticului sud-american.

LOPE DE VEGA: „TEATRU ALES”, TRADUCERI DIN SPANIOLĂ PRECEDATE DE UN STUDIU DE AL. POPESCU-TE-LEGA.

La scorbă răstimp după tradi-rea celebrei drame „Viata e vni” de Calderon dela Barca, emi-nentul spaniol care e d. Al. Popescu-Telega, membru cōres-pondent al Academiei spaniole, dă la iveală două traduceri din opera dramatică a celui mai mare comediant și poet spaniol, Lope de Vega, supranumit Fenixul gen-ilor. Cele două piese de tea-tru traduse sunt: „Cavaliarul d'n Olmedo”, tragedie în 3 acte și „Fără tăină nu-i iubire”, comedie în trei acte. Cea dintâi, inspirată din tradiția populară e de o simplitate clasică. Acți-unea piesei — este traducătorul, care o socotește superioară chiar lui nunalte Romeo și Julietta — merge spre desnodământ tra-gic, pe care îl presimțim, cu o precie matematică.

Aceștia celelalte piese tra-duse de d. Al. Popescu-Telega se petrece în Italia. La Napoli. „Deși romantică — scrie d-sa — latriga vădește încodată mă-s-tria scenică a neîntrecutului co-mediograf spaniol... Interesul nu scade nicio clipă, dela primele scene, până la sfârșit. Com cu situațiilor, personajile vil, ne-șoșvielele zugrăvite, d'alocul spriten și plin de duh face din „Fără tăină nu-i iubire” o peria din marele colier de opere ale lui Lope de Vega”.

În importantul studiu intro-ductiv care precede traducerea celor două piese, d. Al. Popescu-Telega caracterizează în acest fel opera ilustrului comediograf spaniol: „dramele și comedie lui Lope sunt atât de pline de viață, de realitate, de frumos, de im-aginație bogată și sunt construite cu atăta îndemănare a tehnicei teatrale încât chiar dacă pe-alcuiri prezintă pete — și soar-le are pete — și neglijențe, vor rămânea veșnic nemuritoare și de actualitate”.

SELMA LAGERLÖF: „GÖSTA BERLING” (ROMAN)

Romanul care a întemeiat fa-ma scriitoarei suedeze Selma Lagerlöf, supranumit „lied modernă suedeză” apare în a-treia ediție, într'o traducere re-văzută prin îngrijirea d-lui D. Ionescu Mores.

Publicată în 1891, Legenda lu Gösta Berling — ni se spune în prefața — a rămas una din veche-meni în istoria literaturii un-versale și a fost tradusă în or-rând în toate limbile culte. Ex-plicația este, ca aceea roman modern, în locul unei acțiuni nasocice și artificiale, ceea ce majoritatea romanilor ravnărește să o învedereze prin expunerea psihologică sau socială, pășete pe urmele vechii epopei po-porane: împrejurul unei figuri individuale favorite, grupează caractere tipice, o biografie cu fond istoric și înfrumusețează printr'un șir de motive tradițio-nale.”

Gösta Berling rămâne desigur una din cărțile cele mai străgă-toare și mai pline de farmec ale literaturii universale, putând fi gustată deopotrivă de câtorul cel mai pretențios ca și de acela care-l sensibil mai ales la pu-terea de atracție a unor peripeții aventuroase pe care i le ofera cu îmbeșugare romanul acesta.

P. ISPIRESCU: „LEGENDE SAU BASMELE ROMÂNILOR”

Una din cărțile cele mai popu-lare ale literaturii noastre e desigur aceea care cuprinde Bas-mele Românilor de Petre Ispirescu. Numele acestui sjatos po-vestitor — scrie în prefață d. N. Mihaescu, comentatorul acestui ediții — „reprezintă un pisc al literaturii noastre, nu numai prin frumusețea creațiunilor folclorice, de conținut, res-manie în chip minunat în bas-mele culese și îngrijite de el, dar și prin limba neaoș românească, în care subiectele sunt învestmântate”.

„Legenda sau Basmele Românilor” este al patrulea volum care apare în foliostoarea colec-ției Operele Scriitorilor Români, în ediția „Universul”, după „Li-rica eroică românească” (prezen-tată de prof. Victoria Gavrilces-cu), „Nuvele” de Nicolae Filimon (cu amintiri și semnificații de Pr. G. Negulescu-Buțighe și dr. N. Vătămanu) și „Vasile Carlo-va”, prezentat de Paul I. Pupa-dopol.

Ediția de față e însoțită de un studiu introductiv al comentato-rului, despre valoarea educativa și poetică a basmelor, apoi despre vița și activitatea lui Petre Ispirescu și despre semnificația literară a unor expresii populare plastice și sugestive, desprinses din „Legendă sau Basmele Românilor”, culesse de povestitor. Un glosar cuprinzând explicarea cuvintelor mai puțin cunoscute va fi de mult folos școlarilor, cărora le este în primul rând destinată această rediție.

Plugarul condeier Petre Petrica

(Urmare din pag. I-a)

La anul acestor cuvinte, Leiba își duce mâna dreaptă la față și apasă gâdior cu degeul arător pe vârful nasului, de parcă voeste să-l mai ocozeze de cum e, gândin-du-se poate și el: „ce fi și cum fi și asta nouă mătașă”. Se uită lung la femeie, apoi cu un surâs șiret pe buze și cu o voce dulceagă o întreabă din nou:

— Di care fre, gros o subțire și ce țărpa?

— Albă și subțire. Știi, că de Bină să fie, îl răspunde femeea.

— No jă! Chiar numă di asta mătașă faine lu are acum.

— Apoi lan' ad-o s'o vad, îi zice nevasta, și jidanul grăbit de îndată aduce un sul de pânză subțire, bună de făcut obrazare la stu-pină de groasă ce-i, zicându-i:

— No! O nu las'e chiar di asta cum fre dumita?

Femeea o mai caută puțin și-l răspunde:

— Ba chiar de aceea. Și cât e de scump metrul?

— Ch't me'aru fre să ia dumita?

— Vre... vre... vre-o patru.

— Pînă... Aste mătașe este tare fain și nu di mult, zo, adus lu p.e el dintr'un altu țara. Pîntru dumita las maj lezne, numa 250 lei metră.

Femeea după ce se mai răsgândește puțin, scootește prin sân, scoate o carpă încodată, o deosece și numără să vază câți bani are, a-poi iarăși întreabă:

— Căt face pe patru metri?

— Ta câți bani ai dumita?

— Am 1500 lei: de pe Joana vâcuța noos-tră, 100 străni și de pe ouă și 100 de pe pu-l.

— Di tât 1700 lei... Ai distul și înche îți mai ramun. Tot mătașă țese numa 1000 lei. Să țese lu?

— Tăe!... poruncește femeea cu o jum-tate de gură și foartecele jidanului începă a jăcni încodată, întocmai ca într'o pânză de păianjen.

După aceea împochetând-o Jupânul o mai întreabă:

— Pîntru șine ia dumita asta mătașe așa frumos și fain?

— Pîntru o fată mare, a mea domnula.

— Ai veii Aruși să poroc sănătoș. Haina să se rupe și fata să iarăsoacă ca să fașeți un altu nou. Asculta, mai are lu papucule de lac, ștrimpilii și manșii di mătasa, tăt așa di fain și tăt țărpa este, au vege che la voi iste panii țistul, di șe nu lu și di asa a să fașe la fata tăt nou, cum n'are să fie nime un altu.

— Nu ștu, domnule, că eu aș și lua, dar n'am bani îndejuns și ori fi scumpi.

— Tracu!... Nu scump. 500 lei pereche di papucule, 100 lei ștrimpilii și 100 manșii, chiar chit râmăsa la dumita.

— Adu-! de!... îi zice molatec femeea — să-l iau și de astea lu An'ța mca, barem s'o fac odată toată nouă, din creștet până în țâlpi.

Leiba zoric de îndată o serveste cu gene-rozitate, iar femeea îi întinde cu mâna tremurândă 1700 lei, bani aduși de dânsa și bărbau el, cu multă trudă și neoz.

Res-ul bucărilor din manuscrisul „Chipuri din Banaț” sunt povestiri, schițe ușoare, am-intiri.

Aceste povestiri își au farmecul lor. În-tâmplările de pe la șezători, ori dela fierul rachiului, Petre Petrica le povestește ca unul ce a luat parte la ele, au savoarea autentici-tății. Ele crează o atmosferă senină, de sănătate, de împăcare. Petre Petrica poveste-ște ca un înțepet, ca unul ce a trăit multe și a văzut multe.

Natural, scrisul lui Petre Petrica, nu este fără cusururi.

Toate acestea sunt mici și de neînțărat, când ne gândim la situația autorului, la ur-riașul lui efort spre lumină.

Slova plugarului dela Cârnea a aduce sa-tul bănațean cu șezătoriile și seninătatea lui, asigurându-i autorului un loc de seamă în rândurile plugarilor condeieri și în proza bănațeană.

GABRIEL TEPELEA

In stepta asta 'ntinsă

In stepta asta 'ntinsă a cruzilor mongoli... Noi suntem pentru veacul cel nou puternici soli...

Plugari din toată lumea ne-am adunat aici... Dar arme noi in mâna purtăm in loc de biș...

Alături zilerii din fabrici și uzine... Ne sunt frații de sânge la veghea grea din gropi...

Și fruntea brobonată de rouă și de mană... Născănd sub obidire nu ni se vrea plecată...

Ca'n stepta asta 'ntinsă a cruzilor mongoli... Ne-am revărsat in lupte — nestăvilă apă —

V. O. SPINENI

Seara

Un cerean vinețiu așterne seara... Sub geana zilei ce-a trecut din păr...

Suspina baicii norilor din fluer... Răzor de stele așternă cărare...

Iși strânge-a apelor somnie pleoape... Întrebuind aleaul ce ascunde...

Adormi și tu, tristețe asfințită... Cum fumegeașeră cerul — ceru-ți aromit...

Tăceri de totdeauna te-or mirul... Cu harul vedenilor nerîșnise...

EN. B.

Intrebare

Sufletul amar... Tăc'n cărți de ceapă... Suie peste ani...

Către care seri... Linște-ți aște urcă... Sufletul de ieri...

Toamna ce-o visăm... Prietene, ne-o scrie... Flori de colbărie...

EMIL MANU

Cărți noi

EDITURA „CASA ȘCOALELOR”... opera unor onetători poeți sau a unor gânditori pentru cari...

„Pedagogia contemporană”... uronente și curente de G. G. Antonescu, profesor la Universitatea din București...

„Poezii” (balade, imnuri, cântece, legende) de Ion Budai-Deleanu, publicate cu o prefață de Em. C. Grigoraș...

„Filosofie și poezie” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Filosofie și poezie” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

Nedumerirea poezilor

Vreau să scriu astăzi numai despre poezii... care de aproape doi ani de zile se agită alături de noi...

Un fenomen care se repetă însă în acest răstimp... și care intr-o măsură oarecare a avut darul să ne amuze...

Și strănge-a apelor somnie pleoape... Întrebuind aleaul ce ascunde... Aceiași ritm molatec, leagăn, cântec...

Adormi și tu, tristețe asfințită... Cum fumegeașeră cerul — ceru-ți aromit... Cum fumegeașeră cerul — ceru-ți aromit...

Tăceri de totdeauna te-or mirul... Cu harul vedenilor nerîșnise... Să-mi pot purta făcile aprinse...

En. B. — Manuscrisele se trimit la redacția, adăugându-se pe plic pentru Șt. B. și răspunsurile: Lucis P. B., L. Rădan, M. C. Unl., Peca C. T., T. Encesu, F. Oprea, G. Ploșcar, A. Mold., L. Dan; Nu. G. Fl.; Altale. I. But.; Id. G.

Opera unor onetători poeți sau a unor gânditori pentru cari poezia a călăuzit punctul de plecare al construcției lor...

„Pedagogia contemporană” uronente și curente de G. G. Antonescu, profesor la Universitatea din București...

„Poezii” (balade, imnuri, cântece, legende) de Ion Budai-Deleanu, publicate cu o prefață de Em. C. Grigoraș...

„Filosofie și poezie” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

„Educație și cultură” de Tudor Vianu... volumul intrunește cuprinsul altor două lucrări publicate anterior...

Cronica literară

ANIȘOARA ODEANU: Moartea în Cetate, versuri Editura Fundația Regală pentru Literatură și Artă București, 1943

Insuși numele ANIȘOAREI ODEANU e un poem... Nu o spunem nici din complezență și nici din vreau alt moiev...

Asemenea țării măiestre a strămoșilor ei, începe poezia Anișoarei Odeanu: „Acolo, spre Nord, unde paserile serit Alunecă in mai adâncă taină Peste nesărjitele câmpuri adormite sub cejuri...

Moartea Iubitudii și Postludiu și între grupul, oarecum divers, al poemeor. O. Toamna 1942. Cu toate acestea cartea Anișoarei Odeanu e de o remarcabilă și răsunătoare unitate lăuntrică. E și acesta semnul unei desăvârșite conștiințe și maturități artistice...

Anișoara Odeanu a publicat, până acum, două volume („Intr-un câmin de domnișoare” și „Căldător din noaptea de acum”), un volum de nuvele („Căldătoarele și poezia”) și două cărți de poezie („Fata lui Codru împărțit” și recentul volum „Moartea în Cetate”, de care urmează să ne ocupăm).

În toate poemele Anișoarei Odeanu — fragmentele care nu sunt decât moștenirea închinată pară, — este prins insuși proces de naștere a cântecului, acel proces spontan și stăpânitor, nu săpător, prin care, în concertele de violonă și pe exemplu, un Encescu se deosebește esențialmente de căntărețul ienicesc cele mai perfecte a.e. oricărui virtuoz puc și simplu.

„Ochiul tăi sunt atât de negri Că abea îi deslușesc în această adâncă noapte de vară. Măină e tale sunt atât de albe Că abea se desprind din troianul de lumină delatăr. Ești pretutindeni și nu ești nicăieri Și te iubesc astăzi, pierduț în această urziri nepământene De dragoste și moartea...”

Rugându-l pe celtor să ne lerte incursiunea în dificilul și incertul domeniul al caracterizărilor prin ecuații cu prea multe necunoscute, îl datorăm o explicație: Orice dători cetim o carte bună și mai ales una de versuri, avem senzația haucinoasă că stăm de vorbă cu acela care se-a scris. La început certitudinea a dată difuz și tuturor simțurilor.

„Prieteni, vreau să vă fac o mărturisire.” — scrie Anișoara Odeanu. MARTURISIRE însă a fost toate paginile până la această a 96-a la care începe poemul de încheiere al volumului.

„Prieteni, vreau să vă fac o mărturisire.” — scrie Anișoara Odeanu. MARTURISIRE însă a fost toate paginile până la această a 96-a la care începe poemul de încheiere al volumului.

„Moartea în Cetate”, — e. anume chiar dela început. Cântecului celor două orgolii, de acolo unde se mărturisește Anișoara Odeanu: „O jaid trecea peste câmpuri, în asfințit, Agale trecea. Și cânta:

„Moartea în Cetate” e orchestrată pe cines celcilor. Cele două poezii de Jules Laforgue, desi nu fac notă distonantă în ansamblul compus din Preludiu, Ultima întâinare, Moartea Iubitudii, Postludiu și Toamna 1942, le considerăm ca figurând mai mult drept hotar între basmul de dragoste adunat în Preludiu, Ultima întâinare,

„Moartea în Cetate” e orchestrată pe cines celcilor. Cele două poezii de Jules Laforgue, desi nu fac notă distonantă în ansamblul compus din Preludiu, Ultima întâinare, Moartea Iubitudii, Postludiu și Toamna 1942, le considerăm ca figurând mai mult drept hotar între basmul de dragoste adunat în Preludiu, Ultima întâinare,

Toate poemele bune sunt oarecum ermetice. Acestea pe cari le-am dorit prezentate cât mai fără rest celților nostri, rămân însă o prealabilă înlocuire a acele răspântii a.e. viclii în perspectivele cărora totul e buci minune sau minune pozi...

Toate poemele bune sunt oarecum ermetice. Acestea pe cari le-am dorit prezentate cât mai fără rest celților nostri, rămân însă o prealabilă înlocuire a acele răspântii a.e. viclii în perspectivele cărora totul e buci minune sau minune pozi...

Toate poemele bune sunt oarecum ermetice. Acestea pe cari le-am dorit prezentate cât mai fără rest celților nostri, rămân însă o prealabilă înlocuire a acele răspântii a.e. viclii în perspectivele cărora totul e buci minune sau minune pozi...

VRĂBIOIUL

- nuvelă umoristică -

de PAUL I. DANIEL

Seară de Revelion. In micul restaurant al cartierului... decorat festiv cu lampioane și ghirlande multicolore... petrecerea este în toi.

Dar, surpriză! In momentul când se părea că toate numerele din program au fost epuizate, ceva nou și neprevăzut are darul să redeștepte atenția generală.

Cățiva tineri bine dispuși, socotind că e păcat să se încheie prea curând petrecerea, se urcă pe scenă producându-se cu câteva române executate la muzicuțe.

Sala era în delir. In zadar mai încercară să se producă alți amatori din sală cu cuplete, drâmbe, flășnete și alte instrumente ocazionale; asistența cucerită de cei doi tineri ceru cu insistență continuarea concertului...

Serbarea luă sfârșit cu „La șalul cel negru“, care stoarse râuri de lacrimi și nenumărate oftături în rândurile publicului feminin.

Dar mai fericit dintre toți din sală părea că este nenea Vache Duduveică măcelarul, soțul doamnei care executase cu atâta căldură și măiestrie romanțele de odinioară.

Când ajunseră la garderobă, nenea Vache dădu cu ochii de tânărul tenor.

— Să-mi trăești, șefule. Imi pare bine de cunoștință. Halal voce mai ai, zise măcelarul strângându-i vârtoș mână. Uite, să-mi dai voie să-ți recomand și pe nevastă-mea: Bița Duduveică...

— Născută Falastoacă, adăogă ea pretios, țu-guind buzele. Imi pare bine de cunoștință și mulțumesc.

Drept atenție pentru succesul obținut împreună, nea Vache Duduveică invită la masă de Anul Nou pe tânărul cântăreț.

Prânzul de a doua zi avu darul să creeze o prietenie sinceră între tânărul tenor Lică Năvărle și soția Duduveică, amicitie care se strănse tot mai mult în momentul când cântărețul acceptă să predea lecții de canto acestei inamorate de muzică d-na Bița Duduveică.

Întâia lecție de pian și canto fu inaugurată cu un chef la toartă de familia Duduveică, la care participă „crema“ cartierului.

Nea Vache, vechiu agent electoral, găsi prilejul să ia cuvântul la această masă, în care printre altele ură tinerilor artiști să intreacă pe... Dinicu și... pe Ciolac, pentru că țara asta, orișicât, nu poate să se mulțumească cu câțiva, cari oricum, s'au produs destul...

Și ridicând paharul, nea Vache încheie discursul său cu câteva cuvinte de efect, în care spuse că așa cum unii oameni politici ca răposații... Barnabulete și Găjăitu s'au ridicat din mijlocul acestei mahalale, e momentul ca să dăm dovadă că noi știm să ridicăm dintre noi, care va să zică, și pe artiști...

— Să trăiți și dixit!...

Exercițiile continuă obișnuit vreme îndelungată, când o întâmplare neprevăzută pusă capăt drumului spre succese al celor doi slujitori ai Thaliei.

Venind mai de vreme decât de obiceiul dela abator, să caute niște hârtii, nea Vache intră tiptil în casă, cu gândul să nu deranjeze „copiii“ și rămase cu privirea ca o vită injunghiată.

...In loc să se sacrifice pe altarul artei, tinerii studii și sufereau acum pe rugul... dragostei.

Inebunit de manie, Duduveică scoase pistolul din buzunar și se apucă să tragă în neștire în acela care dezertase din templul Thaliei, introducându-se în buduarul nevastei sale.

Lică avusese timp să sbughească prin bucătărie, lăsându-și hainele răvășite în salonul de lecții și își luase drumul pe stradă, fugind besmetic, aproape gol, ziua în amiaza mare.

După o jumătate de ceas de alergătură, după ce fusese ocărit de femeile în vârstă, fluierat de copii, huiduit de cărugași și birjarii dela colțuri, bietul tenor căzu sfârșit la ușa unui amic dela podul Sf. Elefterie.

Când își mai reveni în fire, Lică își povesti toată întâmplarea care luase o întorsătură atât de dramatică. Amicul, om mai vârstnic și trecut prin destule necazuri și experiențe, zâmbi amar, îl muștră și îmbrăcându-l cu niște haine largi, îl depuse într-o birje și-l trimise acasă.

Lică Năvărle locuia într'un fund nefârșit de curte pe strada Cazărnei, într'o cameră veșnic oblonită, în care venea uneori să ațipească câteva ceasuri spre dimineață, sau să se primenească în zilele de sărbătoare, după nopți întregi petrecute în chioțhanuri.

Prietenii nu-l căutau niciodată acasă, fiindcă îl dibuiau mai sigur prin unele berării din centru, unde-și făcea veacul.

La rândul lor, poștarii catadiceșo să vină doar rar, când se aduna un stoc mai mare de scrisori, fiindcă pentru a ajunge la „adrisant“ trebuiau să străbăta curtea cu bicicleta...

Doar telegramele erau înțeleși să le predea urgent, fiindcă acestea țineau loc de „convocări“ la zăiafetele organizate de amici la vreo cărciumă nouă descoperită, sau în vreun oraș din provincie...

In aceeași casă mai locuia un bătrân tuberculos, care putea fi văzut doar primăvara și o văduvă, spălătoreasă cu ziua.

Ajuns acasă, Lică Năvărle, după ce își reaminti scena trăită câteva ceasuri mai înainte, adormi scuturat când și când de vise ciudate.

Târziu, spre seară, i se păru că aude bătăi la ușa. Dar stăpânit de clipele dramatice prin care trecuse, își vârî capul mai adânc în pernă.

Bătăile, însoțite acum de o ușoară larmă, se întetiră.

Un fior rece îi trecu atunci prin corp și i se opri în creștet.

Gândi: nu cumva au venit să-l aresteze?!

Dar în aceeași clipă auzi clar:

— Să forțăm oblonul... Poate...

La aceste vorbe, Năvărle sări repede din pat și înarmându-se cu o umbrelă și cu o potcoavă, care zăceau prăfuite într'un ungher, se propti în ușă luând astfel toate precauțiile.

— Licușor, Licușor! Hai dragă, deschide, ce te-ai văvorit așa, că nu vin turcii? auzi un glas subțire, aproape copilăresc, de femeie.

— Drape! gândi el. Nu mai înțeleg nimic. Asta e vocea ei. Ce naiba mai caută la mine după daravera asta?

Dar vocea de afară nu-i dădu răgaz:

— Licușor, băiatule, deschide că ți-am adus ceva bun. Haide iubituile, îndură-te și scoală-te odată...

De data aceasta, cuvintele atât de dragăstoase

și rugătoare ale iubitei îl dezarmară. Se mai liniști. Și după ce mai chibzuî în tăcere câteva clipe, se hotărî și deschise.

Femeia intră în odaie, urmată de un băiat de pravălie încercat de sticle și pachete și dădu ocol odăii ca o pasăre care face pentru întâia oară cunoștință cu colivia, aruncându-și la întâmplare, nepăsător, pe pat, blana, pălăria, poșeta, în vreme ce Lică prostiț, cu umbrela și cu potcoava în mână, se trântise pe un scaun și o privea buimăcit.

Văzându-l atât de caraghios, ea răsé.

— Bravo Licușor, nu te bucuri că am venit la tine? Spune, îți vore rău, Bombonelule? Hai, nu fii nesuferit și aruncă potcoava din mână, îi spuse dojenitor și cu aer copilăresc, chihotind.

Văzând însă că omul rămăsese inlemnit și fără glas, femeia porni iar să-l îndemne:

— Mai bine ajută-mi să desfac pachetele și sticlele, să te vad ce gospodar ești!

Mâncară.

După ce goli două pahare de vin, căutând să potrivească cuvintele, Lică o întrebă:

— Dar cum de ai putut veni la mine, la ora asta, după cele ce s'au întâmplat?

— Iac'asa!... Când vrea femeia...

Lică amuți din nou.

Își închipuia că de frica lui Duduveică, femeia fugise de acasă și acum nimerise la el.

„Dar ce pot face eu cu asemenea belea, când deabia îmi duc singur traiful?“ gândi el, care se dorise amant și boom toată viața. Și tocmai acum când avea atâtea perspective, să cadă ca un scatiu bătrân în laț? Făcuse atâtea nebulii în viață: iubise, suferise, răbdase de foame și de frig, dar nu se „tâmpise“ într'atăt, încât să se însoare. Și acum...

Isteață, femeia ghicindu-i teama îl încercă:

— Știi că e plăcut aici la tine? Ție îți trebuie însă o gospodină ca mine ca să-ți învelească cubul. Așa este? Atunci ce ai zice dacă...

Dar Lică îi tăie scurt vorba:

Întoar cere...

Ehe fugaces!...

Ora de gospodărie. Nimeni nu îndrăznește să intre în buclă.

O elevă ne chemă. Impingându-ne una pe alta, intrăm.

Așa, ca prințesele. Trebuie să fii poftite.

N'am auzit, domnișoară.

Dumitrescu, se arde ciulmăna pe foc. Ah, ce neîndemănatece sunteți! Și marmelada...

O plătim, domnișoară.

În fund se aude: — Și o mândă!

Suntem îngrijorate. S'au strâns cam multe dela un timp.

Conducătoare școlii apare: Așa doamnă, bine cați veni. Iată ce mi-a făcut clasa VII-a!

— și cu un gest disperat arată cratița, simțitor goiță.

Doamna Constantinescu încrunță sprâncenele, dar zâmbetul nu și-l poate stăpâni: — Cine a mâncat?

— Ele toate. Uite, să spună. Și cu-ghialele încă.

— Ei, asta e prea de tot. Am avut lingurițe — se revoltă fetele.

— Dece a intrat? N'aveți voce. Să se pună afiș de-acum înainte.

Doamna trece mai departe: Tu? — și privește pe Lucy.

— Nu, doamnă.

— Nu, zice și Jeaneta.

— Nu, repetă Wally.

— Nu, dă din cap energic, Speranța.

— Și toate ca un cor, pe diferite voci: Nu.

— Atunci, cine?

— Inesfârșit, noi o plătim, dar suntem nevinovate și... am mâncat cu lingurița.

Domnișoara aruncă priviri diabolice: — Vești plătiți!

— Da, domnișoară.

— Câte sunteți?

— Zece.

După masă, aduceți farfuriore și lingurițe. Auzi, cu ghiarele!!! — și Zoica își inspectează grijulie mâna.

După amiază, toate fetele vin grăbite la școală.

Mapele zornăsc. Nu e glumă. Cine n'are linguriță, nu mănâncă marmeladă.

Din fericire, elevele sunt bune la muzică și clasa râsund de jazzul îngurijelor, lovite de bănci și catedră, pe care n'am stabilit, cu aer de imperator Roman:

— Vrem mar-me-la-dă!

Am aprins lumina. Fațem balet: Baletul marmeladei.

dar acolo este acum un laborator întunecos.

Plec. Drumul nu mă mai cunoaște. Totul îmi pare străin.

Dar ce are grădina din fața Palatului Administrativ? E atât de urâtă. Și ce lilișcută pare.

Mai bine să caut fetele. La cine să mă duc întâi? Mă strigă cineva: Tu?

— În fața îmi zâmbește o domnișoară elegantă.

— Ce faci, Zoico? Te-ai măritat, desigur?

— A, nu, dragă, sunt funcționară aici. Bine de tine că ești la București.

— Dar ce faci? Te distrezi? Te duci la baluri?

— Nu, mă pliticesc. Sunt sin-gură!

— Îți amintești ce spunea când terminaseși?...

— E!!! Alta e viața. Acum aștept să treacă o săptămână și apoi alta, poate isbutesc să plec la Craiova.

— Ce mai este pe aici? Pe fete, le vezi?

— Au rămas puține. Nu ne mai vedem. Fiecare are viața ei.

Dar voi la București... Speranța pictează? O fi devenit celebră!

Zâmbesc: — Nu, nu. Și ea este tot funcționară.

— Știu că Mary s'a măritat?

— Cu...!

— Nu. S'a terminat totul.

— Cum, dragostea aceea teribilă?

— Era sărac și nu era să mă-nănce dragostea. Are și un copil.

— Dar Nineta a isprăvit facultatea?

— De unde, nu mai învață.

— Imposibil! Dar ea visa să fie profesoară. Și compunea drăguș...

— Ce copilărit vorbești! S'a măritat cu un moșnic de săzeaci de ani, bogat. Duce viață mondenă.

— Dar biata Gherghina?

— Biata? E milionară acum.

— Lenuta?

— A fugit cu nu știu cine. Iar Jeaneta s'a măritat și ea, tot cu un altul. Aude însă că e fericită!

— Și Lucy? Are pretenții să ia vreun campionat?

— Ași! S'a căsătorit și ea. Este funcționară.

— Dar bine, toate voiseră alt-ceva. Cum și-au schimbat gândurile?

— Ești amuzantă. Ai trăit pe sub pământ, până acum? Am plecat.

Ce era să mai caut? Pe cine să mai găseș?

Am intrat în cinematograful Fără să vreau, am privit cu teamă în jur, să nu mă vadă vreo profesoară.

Nu mi-a zis nimeni nimic. Sala mi s'a părut urâtă și tristă; un film, care se rupea mereu. În fața, parcă recunosc o pereche.

Da, eram mică pe atunci. Ce dragostel Ce scandal! Mi învidiai.

Puțin ăa interesat ce-a zis tu-mea și familia. Deodată trezar. Se șoptea alturi: — O vezi ce elegantă este? Orbi mai sunt bărbații! Dar lasă, că și el...

Cineva m'a salutat. Cine și-a duce aminte de mine? Da, și recunosc. Mă iubise pe vremuri. Pare trist și obosit.

— Ce-i cu tine aici? M'am gândit în ultimul timp mult la tine. Nu cumva cunoști pe cineva care...

O recomandăpe...

Era prea mult.

Am fugit pe străzi. Trecoam prin fața caselor, grădinițelor și voiam să găsesc un loc care să-și amintească de mine, să mă chema.

Dar pomii își aplecrau crengile și frunzele tremurau: „Nu te cunoaștem, nu te cunoaștem!“

Uite, pe aici alergam cu cercul și de piatra asta m'am lovit. Păstrez și acum semnul. Dar drumul șoptea: „Nu te cunosc, nu te cunosc!“

Și am fugit iar. Uite grădina mare. Aici am ascultat atâtea cuvinte de dragoste!

Dar grădina murmură: „Nu te cunosc, nu te cunosc!“

Și atunci am isbutit în plans.

Deodată, un vânt îmi izbi fața și o negură mi se ridică de pe ochi. Eram în București.

Unde-mi sunt gândurile? Trebuie să mă duc repede acasă. Mă văd încărcată cu pachete. Deabia pot merge. Tramvaul mă enervează. Uf, nu mai ajung, odată!

In sfârșit! De-aș fi gata. Repede pomul. Și lumânărele nu vor să stea... Și vata și beteala...

Parcă toate au prins viață și se revoltă contra mea. Luna de argint refuză să se fireze în tavan, strălucind în colțuri de cele două pioane. Să aranjez curțile. Priveșc prin cameră. Doamne, de n'ar veni acum. Dar dacă... Nu! Nu se poate. Ce prostie. Să mă gândesc, că nu va veni! Ne vom împăoa. Sigur. Ridic ochii. Să fie oare pașii lui? Iau o figură să mă liniștesc. Ce o să spun? Măine plec. Cu ce? Răd. Am cheltuit tot. Ei și? Ce contează?

Va veni. Va veni, trebuie să vind. Trebuie să ne împăcăm.

Nu mai de n'ar mai bate inima așa de tare, căci nu pot să mri aud nimic. Mai bine să închid ochii, să mă liniștesc.

Ce s'a întâmplat? Mă uit la ceas.

E târziu E târziu și n'a venit. Și deodată stelele fugir din pomul meu și luna, rânjind, se desprinsese din tavan. Iar camera se micșoră. Ce mică este! Ce urâtă! Pereții s'au apropiat din nou.

Machiavelli zâmbește disprețuitor de pe raftul tușeriei. N'a venit.

N'are să vind.

Și, hohotind, fug prin ceată.

Ninge... Ninge... ADA POLICHRON

— Lasă dragă prostiile! se supără el. Tu nu va că mi-e rău? Mai bine spune-mi ce a făcut „bunul“ după plecarea mea?

Femeia devenind mai veselă și distrată de h torsătura luată, cât și de teama lui Lică, găsi să-i pregătească acestuia o nouă „lovitură“! spuse:

— Apropoz Licușor, știi ceva? Măine ești înv tatul nostru la masă. Știi, făcu ea ștregar de getul, să nu care cumva să nu vii, că mă n norocești!...

De astă dată, Năvărle scăpă paharul din mână și îngâlbeni deabinelea.

— Ce ai spus? Ești nebulă?

— Dar ce ți se pare așa curios? răspunse femeia cu glas prefăcut. N'ai mai fost? E destul simplu ca să înțelegi, adăogă ea: eu și cu Vache am hotărât să luăm împreună dejunul, apasă femeia pe ultimele cuvinte, mirată de omul din întâi, care devenise de ceară.

— Am înțeles, reuși să spună el într'un târziu Vreți să vă răzbuunăți... Și asta la voi acasă, să fiți în siguranță... Lășilor! tună el pe o voce bas...

Socotind că-i șade bine rolul, Bița își continuă jocul, cu mai multă dezinvoltură ca pe scenă.

— Vai de mine, Licușor, dar ești caraghios! tot în seara asta! Cum poți crede așa ceva? Te înt doiești de dragostea mea? Tu nu pricepi, prostule că e nevoie de prezența ta acolo, în casă, ca să împărășim orice bănuiele! Vrei să-l vezi pe Vache în pușcărie și pe mine pe drumuri?

Și în câteva cuvinte, ea îi explică cum focul de revolver trase în plină zi de Duduveică, după „un amic de al casei“, sculaseră în picioare l cartierul și se terminaseră cu o reclamație la poli-chet. Acum, prezența lui Năvărle la ei avea dar să împărășie orice bănuială, iar impușcăturile, le pună pe seama unui chef, când Vache, ca să distreze musafirii, trăsese după vrăbioi.

— Acum ai înțeles, prostule?!, îl mângâie femeia ca pe un copil.

— Dar e! ridică Lică din sprâncene. El, nu-va face nimic?

— Tu nu înțelegi că are nevoie de tine? Că tine depinde libertatea și salvarea lui? Că... înș ea mereu argumente simple și logice ca să-l câvingă, să-l liniștească pe fricosul amoretz.

— Ajunge! ridică Năvărle mâna protectu după ce se lămurii bine. Vin să-l scap de buch și schimbă brusuc tonul. Nu merită, dar hai, fi Pentru tine o fac, că altfel... prinse Lică curaj.

Intr'un târziu, după ce mai flectăriră desparte altele și se mai giuguliră, femeia plecă acasă, h căntată că-i reușise „diplomația“ până la sfârșit.

A doua zi, la ora prânzului, la masa frum împodobită în chioșcul din grădină, soții Duduveică și cu Lică Năvărle mâncau în liniște, ca cum nu s'ar fi întâmplat nimic.

Nea Vache vorbea despre una, despre alta, pr vindu-și din când în când vecinul de masă și sub sprâncene, apoi spre sfârșit aduse vorba despre „ticloșiile omeniești“, la care Lică găsi e prudent să tacă mâlc sau chiar să-l aprobe...

Mai târziu, când Vache puse mâna pe cuțit un cuțit lung și ascuțit de măcelărie, și taie pă nea, Lică tresări și așteptă cu teamă până mănăcări și băură câteva pahare cu vin, în ca timp nea Vache nu avu liniște nici el până nu strecură măcar câteva vorbe:

— Fie, că mi-o făcuși, neică. N'am vrut eu a vă „stric“ cariera, că altfel, aveam eu ac de o jocul vostru... Dar să zicem că am uitat-o, fă negustorul cu mâna, cașicum ar fi pierdut! vreo afacere.

După prânz, când Vache puse mâna pe un sișu, cu un gest ceva mai vioi, mai energic, lui Năvărle îi sări iar inima din loc.

„Cine mă puse să vin în ghiara leului?“ găsi el, cu inima cât un purice, turnând pe gât m reu pahar după pahar, să mai prindă o leacă l curaj.

Dar spre bucuria lui, cum își făcură siesta, e doi bărbați, aducându-și aminte pentru ce se l tălniseră, se sculară dela masă și plecară la poli-chet să explice judecătorului toată daravera.

Cum intră în cabinetul judecătorului, lui Vache i se înmuiară picioarele și începă să înși lectia învățată dela Bița:

— Pardon, eram cu chef și, ca omul... să av iertare, aburit cum eram îmi abătuse pe ni vrăbioi... Pă onoarea mea de comersant, să ave iertare, dom'jude... minți Vache umil, cu mâ pe piept, gata să plângă.

Judecătorul zâmbi, puse reclamația la dos și-i spuse:

— Sper însă să nu se mai întâmple...

— Ferit-a Sf. Anton, se dădu de gol nea Vache, îl spintec cu cuțitul...

— Pe cine? întrebă grav judecătorul, care n noscuse întâmplarea tragi-comică, relatată i unui vecin al lui Vache.

— Pe... pe... Vrabioi, răspunse prompt Duduveică și luându-și „amicul“ de braț eși, răsuflă ușurat c'a scăpat atât de ieftin dintr'o asemenea daravera...

La colțul străzii însă, Lică Năvărle dispă prin mulțime.